

Paus Franciscus over het geheim van Matteo Ricci [catechese]

Paus Franciscus

GEPUBLICEERD OP WOENSDAG 31 MEI 2023 - 21:23

6 MINUTEN LEESTIJD

In zijn 14de catechese over de evangelisatie tijdens de algemene audiëntie van woensdag 31 mei gaf de paus het voorbeeld van Matteo Ricci.

Geliefde broeders en zusters, goedendag!

In deze catecheses gaan we verder met ons gesprek over de apostolische ijver, dat wil zeggen het verlangen van de christen om de boodschap van Jezus Christus uit te dragen. Vandaag wil ik een ander groot voorbeeld van apostolische ijver voorstellen, vandaag hebben we het over een Italiaan die naar China is gegaan: **Matteo Ricci**.

Afkomstig uit Macerata in de Marken, werd hij, na bij de Jezuïeten schoolgelopen te hebben, zelf lid van de Sociëteit van Jezus. Door de verhalen van de missionarissen die hij hoorde, werd hij, zoals vele andere jongeren, enthousiast en vroeg om als missionaris gezonden te worden naar de missies in het Verre Oosten. Na de poging van Franciscus Xaverius, hadden vijftientig andere Jezuïeten zonder succes gepoogd China binnen te gaan. Maar Ricci en een andere medebroeder bereidden zich grondig voor door de taal te leren en de Chinese gebruiken te bestuderen. Uiteindelijk krijgen ze de toelating om zich in het Zuiden van het land te vestigen. Om Peking, het centrum, te bereiken hadden ze achttien jaar nodig, in vier fasen, in vier verschillende steden.

***Door volharding en geduld, bewogen
door een onwankelbaar geloof
slaagde Matteo Ricci erin***

moeilijkheden, gevaren, meningsverschillen en tegenstellingen te overwinnen.

Denkt aan die tijd, te voet op weg gaan of te paard, over grote afstanden... en hij ging verder. Wat was het geheim van Matteo Ricci? Op welke wijze heeft de ijver hem bewogen?

Weg van dialoog

Hij heeft steeds de weg van de dialoog bewandeld en van de vriendschap met alle mensen die hij ontmoette. Dat heeft hem vele deuren geopend voor de verkondiging van het christelijk geloof. Zijn eerste werk in het Chinees was precies een verhandeling *Over de vriendschap*. Het vond een grote weerklank. Om zich in te schakelen in de cultuur en het leven van China kleepte hij zich in een eerste periode zoals de boeddhistische bonzen, volgens de gebruiken van het land. Snel kwam hij tot het inzicht dat het beter zou zijn zich te kleden zoals de gevormde mensen, zoals universiteitsprofessoren en anderen zich kleepten. Hij kleepte zich ook zo. Hij studeerde hun klassieke teksten in de diepte. Zo kon hij het christendom voorstellen in een positieve dialoog met hun confucianistische wijsheid en met de gebruiken en gewoonten van de Chinese maatschappij. Dat wordt genoemd: inculturatie.

Deze missionaris slaagde erin het christelijk geloof te “incultureren” door dialoog, zoals de oude Vaders dat deden met de Griekse cultuur.

Zijn uitstekende wetenschappelijke voorbereiding wekte belangstelling en bewondering vanwege de gecultiveerde lieden. Zo, op de eerste plaats, zijn beroemde wereldkaart, een kaart van de toen gekende wereld, in de verschillende continenten. Dat openbaarde aan de Chinezen voor de eerste maal een aan China vreemde werkelijkheid, groter dan ze ooit gedacht hadden. Het liet hen zien dat de wereld veel groter is dan China, en zij verstonden dat – want ze waren verstandig.. Ook de wiskundige en astronomische kennis van Ricci en van de missionarissen die met hem gingen, droegen bij tot een vruchtbare ontmoeting tussen de cultuur en de wetenschap van het Westen en die van het Oosten

dat toen een van de gelukkigste tijden beleefde, in het teken van dialoog en vriendschap. Inderdaad, het werk van Matteo Ricci zou niet mogelijk geweest zijn zonder de medewerking van grote Chinese vrienden zoals de bekende *Doctor Paolo* (Xu Guangqi) en *Doctor Leone* (Li Zhizao).

Hoe dan ook, de roem van Ricci als wetenschapsman moet geen schaduw werpen op de diepere motivatie voor zijn inspanningen, te weten: de verkondiging van het Evangelie. Terwijl hij in wetenschappelijke dialoog met wetenschappers verwickeld was, ging zijn getuigenis van het eigen geloof, van het Evangelie, ook verder. De geloofwaardigheid die door de wetenschappelijke dialoog verworven werd, gaf hem het gezag om de waarheid van het geloof en van de christelijke moraal voor te stellen. Hierover spreekt hij op verdiepende wijze in zijn belangrijkste Chinese werken, zoals *De ware betekenis van de Heer des hemels* – zo heet dat boek. Naast de leer waren er zijn getuigenis van religieus leven, van deugd en van gebed. Die missionarissen baden. Ze gingen prediken, kwamen in beweging, deden politieke zetten, dat allemaal, en zij baden.

Het is het gebed dat het missionarisleven voedt, een leven van naastenliefde.

Getuigen met je leven

Zij hielpen de anderen, de kleinen, volledig zonder belangstelling voor eer en geld. Dat bracht veel van zijn Chinese leerlingen en vrienden ertoe het katholieke geloof aan te nemen. Ze zagen immers dat een verstandige, wijze, sluwe man – in de goede betekenis van het woord – de zaken deed verder gaan en hij was zo gelovig dat ze zegden: *Wat hij verkondigt is waar want het wordt gezegd door iemand die getuigt*. Hij getuigt met zijn leven van wat hij verkondigt. Dat is de overeenstemming (coherentie) van de verkondigers. Dat geldt voor ons allen, christen die verkondigers zijn. Ik kan uit het hoofd het “Credo” uitspreken, ik kan alles opnoemen wat we geloven, maar als je leven niet overeenstemt met wat je verkondigt, dient het tot niets. Wat mensen aantrekt is het getuigenis van de overeenstemming. Wij christenen zijn geroepen om te beleven wat we verkondigen en niet te doen alsof wij als christenen leven maar feitelijk werelds leven. Kijkt naar die grote missionarissen – zoals Matteo Ricci die een Italiaan is – wanneer je naar die grote missionarissen kijkt, zul je zien dat de grootste kracht in de overeenstemming ligt: coherent zijn.

Tijdens de laatste dagen van zijn leven gaf Matteo Ricci als antwoord aan wie hem vroegen hoe hij zich voelde: *of hij op dat ogenblik dacht aan het wat de grootste vreugde en blijdschap in zijn leven vormde, dat hij inwendig ervaarde bij de gedachte aan het feit dat hij dichtbij zijn reis stond om God te ontmoeten, of dat het droefheid was die kon voortkomen uit het afscheid van de gezellen van geheel de missie waarvan hij zeer veel hield, en de dienst die hij in deze missie nog kon bewijzen aan God onze Heer* (S. De Ursis, *Relazione su M. Ricci*, Archivio Storico Romano S.I.). Dat is dezelfde houding als de **apostel Paulus** heeft (cfr. *Fil* 1,22-24), wanneer hij wilde weggaan om de Heer te vinden maar zegt: *ik blijf om jullie te dienen*.

Matteo Ricci sterft in 1610 te Peking, 57 jaar oud, iemand die heel zijn leven voor de missie heeft gegeven. De missionaire geest van Matteo Ricci is een levend actueel model. Zijn liefde voor het Chinese volk is een model; wat vooral een actuele weg vormt is zijn consequent leven, het getuigenis van zijn leven als christen. Hij heeft het christendom in China gebracht. Hij is groot, zeker omdat hij een groot wetenschapper is. Hij is groot omdat hij moedig is. Hij is groot omdat hij vele boeken heeft geschreven. Maar hij is vooral groot omdat hij consequent geweest is met zijn roeping, consequent met de wil om Jezus Christus te volgen.

Broeders en zusters, laten wij, vandaag, ieder van ons inwendig de vraag stellen: *Ben ik consequent of ben ik een beetje zus en zo?*

Vertaling uit het Italiaans door: Marcel De Pauw msc